

סיפור משיחת שאול למלך (שמ"א ט"י)

א. תיחום הסיפור

מאמר זה יעסוק בסיפור משיחתו של שאול למלוכה בידי שמואל. גבולותיו של סיפור זה ברורים למדי. לדעתי, הוא פותח בתחילת פרק ט' ומסתיים בפרק י' פסוק טז, וזאת על סמך ביטויים ומוטיבים מקובלים לפתיחה וסיום, ובעזרת עקרון המעגליות, דהיינו פתיחה וסגירה בעניין דומה.¹ בראש הפרק אקספוזיציה בת שני פסוקים, המציגה את הדמות הראשית ואת ייחוסה המשפחתי ותכונותיה (ט', א-ב), והפסוק הראשון מכיל נוסחת פתיחה מקובלת: "ויהי איש... ושמו...".² גם סיומו של הסיפור מכיל מוטיב סיום נפוץ -

1. על עקרונות התיחום ראה: י' אמית, **לקרוא סיפור מקראי**, ירושלים תש"ס, עמ' 24-31. התיחום שהוצע למעלה יוכח להלן גם בעזרת מבנה הסיפור. לתיחום זה הסכימו גם: מ"צ סגל, **ספרי שמואל ערוכים ומבוארים עם מבוא מפורט**, ירושלים 1956, עמ' סד; H.W. Hertzberg, *Samuel, A Commentary - O.T.L.*, London 1964, p. 75; P.K. McCarter, *1 Samuel, A New Translation with Introduction and Commentary - A.B.*, New York 1980, p. 164; א' ברטל, **מלכות שאול - המלך הראשון בישראל**, תל אביב תשמ"ב, עמ' 50; פ' פולק, **הרובד העיקרי בפרקים א'-ט"ו של ספר שמואל א'**, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים 1984, עמ' 174; L.M. Eslinger, *Kingship of*; God in Crisis, a Close Reading of 1 Samuel 1-12, Almond 1985, p. 283; ש' בר-אפרת, **מקרא לישראל, פירוש מדעי למקרא - שמואל א'**, ירושלים תשנ"ו, עמ' 131. החלוקה המקובלת של הפרקים איננה חופפת להצעת התיחום שהצעתי. נראה שהבישוף האנגליקני סטיפן לאנגטון, מחלק הפרקים, ראה במשיחת שאול על ידי שמואל עניין חשוב בפני עצמו, ולכן התחיל בו את פרק י'. כמו כן קיימות הצעות תיחום אחרות. י' קיל (**פירוש דעת מקרא - ספר שמואל**, ירושלים תשמ"א, עמ' עו) מסיים את הפרשה, על סמך חלוקת הספר לסדרים, ב', כד. לדעתי הצעת חלוקה זו אינה מתיישבת מבחינה ספרותית, כיוון שפסוקים יז-כד בפרק י' אינם קשורים לסיפור מציאת האתונות אלא לסיפור ההמלכה הכפולה של שאול על ידי העם, שמתחיל ב', יז ומסתיים ב"א, טו. לסיפור זה אייחד בע"ה מאמר נפרד.
2. ראה שופטים י"ג, ב: "ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח"; שופטים י"ז, א: "ויהי איש מהר אפרים ושמו מיכיהו"; שמ"א א', א: "ויהי איש אחד מן הרמתים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה...".

שיבת הגיבור לביתו ולמשפחתו.³ העלילה עצמה נפתחת בהצגת בעיית האבדן של האתונות (ט', ג), ומסתיימת בבשורה על פתרון בעיה זו (י', יד-טז).⁴

ב. הבעיות

עיון בסיפור מעלה מספר שאלות:

1. ראשית, יש להתבונן באופיו של הסיפור על רקע ההקשר שבו הוא נמצא. האווירה השורה בסיפור זה היא לכאורה אווירה קלילה: סיפור על נער פשוט היוצא למסע חיפושים, פוגש בדרכו דמויות שונות ומעניינות, ובסופו של הסיפור עולה לגדולה ונמשח למלך.⁵ אווירה זו מנוגדת לחלוטין להרגשת הרצינות וכובד הראש הרווחת בפרקים הסמוכים. פרק ח' מתאר את בקשת זקני ישראל למנות מלך, ותגובותיהם החריפות של ה' ושל שמואל. שיאו של הפרק הוא הנאום שנושא שמואל באוזני העם, על 'משפט המלך' (ח', יא-יז). גם הפרקים הבאים לאחר סיפור המשיחה, מציגים אווירה רצינית - מלחמתו הראשונה של שאול כמלך (פרק י"א), ונאום הפרדה של שמואל מעם ישראל, שהוא נאום נוזף וחמור (פרק י"ב). על רקע הפרקים הרציניים, המתארים את ההתלבטות הקשה סביב בחירת המלך הראשון לישראל, נראה סיפור המשיחה עצמו קליל, ומנותק מעט מהקשרו.⁶
2. הסיבה העיקרית לאווירה הקלילה השורה על הסיפור, נובעת ממספר רב ויוצא דופן של גיבורים משניים הסובבים את הגיבור הראשי. דרכו של הסיפור המקראי למעט בדמויות משניות. בדרך כלל נמצאות לצדה של דמות ראשית שתיים-שלוש דמויות משניות בלבד.⁷ אך בסיפור משיחת שאול, ניתן למנות לצדו של שאול

3. השווה בראשית כ"ב, יט: "וישב אברהם אל נערו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע"; שמ"א כ"ו, כה: "וילך דוד לדרכו ושאול שב למקומו"; ועוד. על שיבת הגיבור למקומו, כמבשרת סיום סיפור, ראה: ש' בר-אפרת, **העיצוב האמנותי של הסיפור במקרא**, ישראל 1979, עמ' 142. שאול שב בסוף הסיפור לבית הדוד ולא לביתו. הסבר לעניין זה ראה להלן, הערה 21.
4. על סיום פרשה, המתאר פתרון הבעיות ורגיעה, ראה: פ' פולק, **הסיפור במקרא**, ירושלים תשנ"ד, עמ' 117-118.
5. "פרשה זו מתארת בצורה רומנטית את מסע הפלאים של הבחור הבנימיני שיצא לבקש את האתונות ומצא כסא מלוכה" (מ"צ סגל, לעיל הערה 1, עמ' סד). זו הסיבה לגישה הרווחת במחקר שסיפור זה הוא "דמיוני ופיוטי". ראה: א' ברטל (לעיל, הערה 1), עמ' 50; מ' אילת, **שמואל וכינון המלוכה בישראל**, ירושלים תשנ"ח, עמ' 81 ושם בהערה 1 הפניות נוספות. סיפור זה הוא מקורו של המשל המפורסם 'הלך לחפש אתונות ומצא מלוכה'.
6. על סברות שונות הרווחות במחקר לגבי היחס בין הפרקים המתארים את ייסוד המלוכה בישראל (ח'-י"ב) ראה: מ' גרסיאל, **ספר שמואל א' - עיון ספרותי במערכי השוואה, באנאלוגיות ובמקבילות**, רמת גן 1983, עמ' 81-82.
7. על מיעוט מספרן של הנפשות הפועלות בסיפור המקראי ראה: א' סימון, **קריאה ספרותית במקרא: סיפורי נביאים**, ירושלים ורמת גן תשנ"ז, עמ' 317-318.

סיפור משיחת שאול למלך (שמ"א ט'-י')

יותר מעשר דמויות משניות!⁸ מה תפקידן, ומדוע רואה המספר המקראי צורך להשתמש דווקא בסיפור זה בדמויות משניות כה רבות, בניגוד למקובל?
בדיקה מעמיקה יותר של חלק מהדמויות המשניות, תוך כדי עיון בסיפור, מעצימה את הפליאה.

3. הנער המלווה את שאול הוא נער יוצא דופן ביחס למקובל בסיפור המקראי. הנערים המשרתים במקרא, הם בדרך כלל נערים צייתנים, העושים את רצון אדוניהם ללא ערעור או ויכוח.⁹ לעומת זאת נערו של שאול הוא נער עקשן וזכחן. כאשר רוצה שאול לחזור לביתו (ט', ה), מציע הנער לברר את דרכם אצל איש האלוהים (ט', ו). כנגד טענתו של שאול, שאין להם תשורה להביא לאיש האלוהים (ט', ז) מציע הנער לתת לאיש האלוהים רבע שקל כסף (ט', ח).¹⁰ ובצורה יוצאת דופן, מקבל הגיבור הראשי את דעתה של הדמות המשנית, ושניהם הולכים לאיש האלוהים: "ויאמר שאול לנערו טוב דברך לכה נלכה" (ט', י).¹¹ נשאלת אפוא השאלה: מה תפקידו של הנער, ומה תפקידו הספרותי של הוויכוח בינו לבין שאול?

4. בדרך לאיש האלוהים נתקלים שאול ונערו בחבורת נערות היוצאות לשאוב מים. המספר המקראי שם בפיהן של הנערות תשובה ארוכה ומבולבלת לשאלה קצרה ועניינית:

וַיֹּאמְרוּ לָהֶן הַיֵּשׁ בְּזֶה הָרֶאָה. וַתַּעֲנִינָה אוֹתָם וַתֹּאמְרֶנָּה יֵשׁ הַנָּה לְפָנֶיךָ מֵהָר עֵתָה כִּי הַיּוֹם בָּא לְעִיר כִּי זָבַח הַיּוֹם לְעֵם בְּבִמָּה. כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטָרִם יַעֲלֶה הַבְּמָתָה לְאָכַל כִּי לֹא יֵאָכַל הָעֵם עַד בָּאוּ כִּי הוּא יִבְרַךְ הַזָּבַח אַחֲרֵי כֵן יֵאָכְלוּ הַקְּרָאִים וְעֵתָה עָלוּ כִּי אֹתוֹ כֹּהִיֹּם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ (ט', יא-יג).¹²

8. אביו של שאול; הנער; הנערות; שמואל; הקרואים; הטבח; שני אנשים בקבורת רחל; שלושה אנשים באלון תבור; חבל נביאים בגבעה; דודו של שאול. יש שיאמרו שגם האתונות הן דמויות משניות בסיפור זה...

9. השווה לנערים הנזכרים בבראשית כ"ב, ה, יט; שופטים י"ט, יא-יב; שמ"א יד, א-יד, ובעוד מקומות רבים.

10. המקרא מדגיש את עקשנותו של הנער, במילים: "ויסף הנער לענות את שאול" (ט', ח).

11. בדברי רלב"ג (סוף פרק י"ב, "התועלת השמיני" מהסיפור) רואים את התמיהה הקלה העולה מעניין זה: "להודיע שראוי לאדם שיהיה שומע לעצה הטובה, אף על פי שיהיה היועץ שפל וקטן ממנו. ולזה ספר ששמע שאול לנערו במה שיעץ לו שילכו לאיש האלהים והגיד להם את בואם".

12. פסוק יג מכיל שלושים מילים, והוא הפסוק הארוך ביותר בפרק, ואחד הפסוקים הארוכים בספר שמואל. בסך הכול שם המקרא בפיהן של הנערות ארבעים וארבע מילים, כתשובה לשאלה המכילה שלוש מילים! נוצר רושם שהמספר המקראי משתדל להבליט את גיבוב המילים ואריכות הדיבור של הנערות. חז"ל נתנו דעתם לאריכות התשובה: "ר' נתן אומר... לפי שהנשים דברניות הן. ושמואל אמר כדי להסתכל ביופיו של שאול... ור' יוחנן אמר לפי שאין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא" (ברכות מח ע"ב, וראה גם מדרש שמואל פרשה יג ח, מהד' בובר עמ' 86). פרשנים רבים, כגון רש"י ואברבנאל, אימצו את הסברו

שוב, עומדים אנו תמהים: מה תפקיד הנערות כדמויות משניות, ומדוע מצטט המקרא באריכות ובפירוט כה רב את דבריהן?

5. דמותו של שמואל הנביא בפרק זה מוזרה ומסתורית. שמואל מכונה 'איש האלוהים' (ט', ו-ח, ועוד), או 'הרואה' (ט', ט, יא, ועוד). נראה ששואל כלל אינו מכיר אותו, וגם מציע להביא לו תשורות ומתנות (ט', ז-ח). עובדות אלו אינן מתיישבות עם ידיעותינו על שמואל הנביא הידוע והמפורסם ("וידע כל ישראל מן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לה' - ג', כ), שהסתובב בין כל שבטי ישראל (ז', טו-ז), ושסירב לקבל כל מתנה מהשומעים אותו ("את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי ומיד מי לקחתי כפר" - י"ב, ג). מה הסיבה להצגת שמואל באופן שאינו מקובל, יחסית לפרקים אחרים?¹³

הפיקנטי מעט של שמואל בגמרא. נעיר, שההסברים של ר' נתן ושל שמואל הם הסברים היסטוריים-מציאותיים. לעומת זאת הסברו של ר' יוחנן הוא הסבר מטפיזי, התולה את ריבוי הדברים לא במציאות האנושית אלא ברצון האלוהי. החוקרים הציגו הסברים ספרותיים נוספים לאריכות דברי הנערות. לדעת בר-אפרת (לעיל, הערה 1, עמ' 139), האריכות "מעכבת את התקדמות הסיפור בדיוק לפני הפגישה המכרעת, וכך מעלה את המתח". הסבר זה הוא 'טכני' ולא מהותי. א' מירסקי (לשון הדיוט שבמקרא, ספר זיידל, ירושלים תשכ"ב, עמ' 290-291) הציג, שהמקרא מביא את דברי כל הנערות בערבוביה. ניתן להצביע על דוגמה נוספת לגיבוב דברים, שאמור להצביע על דיבור של אנשים רבים ביחד, בדברי המלחם ליונה (יונה א', ח). לדעת מירסקי "מנהגו של המקרא כשהוא מביא דבריהם של הדיוטות הוא מביאם כפי דרך דיבורם" (שם, עמ' 290), והוא מביא מספר דוגמות לכלל זה. ראה גם: מ"מ בובר, *דרכו של מקרא*, ירושלים 1964, עמ' 190-191; ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 3), עמ' 116-117. בגוון קצת שונה אך על פי אותו עיקרון הסביר אלטר (R. Alter, *The David Story*, A Translation with Commentary of 1 and 2 Samuel, New York 1999, p. 49), שהנערות רואות את המבוכה והבלבול על פניו של שאול, ולכן מסבירות לו הסבר מפורט היכן ימצא את הנביא. ברם, נראה לי שגם אם צודקים מירסקי והצועדים בעקבותיו, שיש כאן תיאור של נערות רבות המשווחות יחד, אין להסתפק בכלל שמציע מירסקי, ויש בכל מקרה לתת טעם לאריכות הלשון. לדעת פ' פולק (לעיל, הערה 1, עמ' 179) תפקיד הנערות להעיד על מעמדו המכובד של שמואל, וגם דבריו דחוקים. בהמשך אאמץ את דעתו של ר' יוחנן ואנמק את דעתי בעניין זה.

13. לבעיות אלו התייחסו פרשנים וחוקרים. רש"י (ט', ז) אומר: "לא היה שאול מכיר במעשיו של שמואל, וסבר שישאל שכר", וכן כותב י' קיל (לעיל, הערה 1, עמ' פ): "לא ידע שאול שלא זה מנהגו של שמואל". רד"ק (ט', ז) כתב: "לא היו יודעים אם היה מקבל ממון כמו הקוסמים, שנותנין להם ממון, השואלים מהם". הסברים אלו אינם מתיישבים עם פשט הפסוקים, המעיד שכל ישראל הכיר את שמואל ואת מנהגו. קשה עוד יותר לקבל את דעת רלב"ג (ט', ח), הסובר ששמואל היה נזקק למתת בזקנתו, אם כי לא בשביל התענוג אלא "שתתבודד מחשבתו בעניניהם". אלא שהסבר זה מנוגד לעדות של שמואל ושל העם בפרק י"ב. לדעת מ"מ בובר (לעיל, הערה 12, עמ' 188-189), לא זיהה שאול את שמואל הנביא האדיר והמהולל והידוע, עם 'הרואה' שהוזכר בדברי הנער. גם הסבר זה אינו מתקבל על הדעת. האם לא ידע שאול היכן גר שמואל, בעוד נערו יודע פרט זה?

6. שאול נפגש עם שמואל, ושמואל מוסר לו דברים מפתיעים ששאל מתקשה לעכלם (ט', יח-כא). שמואל מזמין את שאול ונערו לארוחה חגיגית, ושם אנו נתקלים בדמות יוצאת דופן נוספת: הטבח. טבח זה מתבקש על ידי שמואל לתת לשאול את מנתו, שהוכנה מראש לשם כך, ומבצע את אשר התבקש (ט', כג-כד). נדגיש שזהו אזכור בודד בכל המקרא של 'טבח' במשמעות מומחה לבישול.¹⁴ נשאלת השאלה מה חשיבותו של הטבח, ומדוע הוא משולב בסיפור? במילים אחרות, מה היה הסיפור חסר ללא דמות משנית זו?

7. כעלות השחר מושח שמואל את שאול בשמן, ומוסר בידו שלושה אותות: פגישה עם שני אנשים בקבורת רחל בצלצח (י', ב), פגישה עם שלושה אנשים באלון תבור (י', ג-ד), ופגישה עם חבל נביאים בגבעה (י', ה-ו). מטרת האותות מפורשת בכתוב: "והיה כי תבאינה [תבאנה קרין] האתות האלה לך, עשה לך אשר תמצא ידך כי האלהים עמך" (י', ז). דהיינו, האותות יוכיחו לשאול שאכן דבר ה' בפיו של שמואל, וה' עמו.¹⁵ נשאלת אפוא השאלה: מדוע יש צורך בשלושה אותות? בדרך

14. שאר האזכורים - 'שר הטבחים' (בראשית ל"ז-מ"א) או 'רב טבחים' (מל"ב כ"ה; ירמיהו ל"ט-מ"ג; נ"ב), הם במשמעות של שר ממונה על המתת הרוגי מלכות, או שומר ראש למלך. ראה: BDB, עמ' 371; KBL כרך ב, עמ' 368. מעניין שבפרק הקודם מוזכרת הצורה היחידאית של טבח בנקבות, וגם שם במשמעות מומחית לבישול: "ואת בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות ולאפות" (ח', יג).

15. "כי תבאנה האותות האלה לך - תדע שדברי אמת" (רש"י), וראה גם: יוסף בן מתתיהו, **קדמוניות היהודים** ו', ד, ב; רלב"ג י', א; פ' פולק (לעיל, הערה 1), עמ' 188; ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1), עמ' 143. במחקר רווחת הסברה, שמהות כל האותות במקרא היא סימן והוכחה לאמתות דברי ה' או שליחו. ראה: נ"ה טור סיני, ערך 'אות', אותות, **אנציקלופדיה מקראית** א, ירושלים תשכ"ה, עמ' 183. נציין שא' סימון (לעיל, הערה 7, עמ' 164-166) מחלק בין ה'אות' המקראי לבין ה'מופת' המקראי, והגדרתו ל'מופת' היא המתאימה לדברים שכאן: "המלה 'מופת' תשמש לציון מעשה נסים... המאשש את אמינות הנביא ואת אמינות דברו". כמו כן אזכיר, שיש המבינים את מהות האותות בסיפור שאול בצורה אחרת. לדוגמה, אברבנאל נוקט גישה אלגורית. לפי דבריו, האות הראשון מתייחס למשפחת שאול, האות השני מתייחס לבני ישראל, והאות השלישי מתייחס לקב"ה. אוסיף לדבריו, שניתן להצביע על הדרגה בשלושת האותות: באות הראשון שאול סביל לחלוטין, רק שומע. באות השני הוא פעיל יותר, גם לוקח. באות השלישי שאול פעיל ומשתתף. על ההדרגתיות באותות ראה: י' זקוביץ, **על שלושה... ועל ארבעה, הדגם הספרותי שלושה וארבעה במקרא**, ירושלים תשל"ט, עמ' 404-407; מ"מ בובר (לעיל, הערה 12), עמ' 198-199. ברם, פירושים אלו מסבירים את שלושת האותות 'בדיעבד'. עדיין לא ברור מדוע לכתחילה צריך שלושה אותות כדי לאמת את דברי הנביא? י' אליצור ('פשר אותות - שאול ובעית קבורת-רחל', **לפני אפרים ובנימין ומנשה**, ירושלים תשמ"ה, עמ' 55-64) סובר, שהאותות הם חלק מעצם המשיחה. ר' פז ('בחירתו של שאול והתאמתו למלכות', **מגדים** ח, תשמ"ט, עמ' 35-43) מסבירה את האותות לא כמאשרים את נבואת שמואל, אלא כמסייעים לתקן פגמים באישיותו של שאול.

כלל מסתפק המקרא באות אחד על מנת לאמת נבואה.¹⁶ מדוע אין די באות אחד כדי להוכיח לשאול שאכן דבר ה' בפיו של שמואל?

8. השאלה החשובה ביותר, שאותה צריך לברר בנוגע לכל סיפור מקראי, היא שאלת פשר הסיפור ומשמעותו. בסיפור המקראי טמון תמיד מסר סמוי, ואותו יש לפענח מעבר לפרטיו ההיסטוריים או העלילתיים. מהו המסר והרעיון העמוק העומדים מאחורי הסיפור של חיפוש האתונות?

ג. מבנה הסיפור

המפתח להבנה של סיפורים מקראיים טמון פעמים רבות בעמידה על מבנה הסיפור. בדיקה מדוקדקת מעלה, שסיפור חיפוש האתונות בנוי, כמו סיפורים מקראיים רבים אחרים, במבנה של הקבלה כיאסטית.¹⁷

א	פס' ג:18	הצגת הבעיה, יציאה לדרך
ב	ד-יד:	שלושה עיכובים בדרך הלך ¹⁹
ג	טו-כא:	ציווי על המשיחה; פגישה ראשונה בין שאול לשמואל, והזמנת שאול
ד	כב-כד:	הסעודה בבמה
ה	כה-א:	משיחת שאול; פגישה שנייה בין שאול לשמואל, ושילוח שאול
ו	ב-יג:	שלוש פגישות בדרך חזרה

ברם, זו איננה דרך המלך בהבנה של מהות האותות במקרא. ר' פז, שם, וכן מ' גרסיאל (לעיל), הערה 6, עמ' 85-87, מוצאים בסיפור המשיחה רמזי הסתייגות מאישיותו של שאול, שרומזים לכישלונו בהמשך הדרך. לדעתי סיפור המשיחה הוא סיפור אוהד לחלוטין, ויש להסתפק בפרקים הרבים שבהם מותח המקרא ביקורת בוטה ומפורשת על שאול.

16. ראה: שופטים ו', יז - האות הניתן לגדעון; שמ"א ב', לד - האות הניתן לעלי; שמ"א ד', טי-י - האות הניתן ליונתן; מל"ב י"ט, כט - האות הניתן לחזקיהו; מל"ב כ', ט - אות (אחר) הניתן לחזקיהו. המקרים שבהם ניתן יותר מאות אחד הם בהקדשת משה (שמות ד', א-ט), ואצל גדעון (שופטים ו', לו-מ). אך שני סיפורים אלו הם סיפורים מובהקים שבהם מודגשים מאוד הספקנות, ההיסוס והחשש של משה ושל גדעון. בסיפור שלנו לא מצאנו בצורה כה מודגשת את החשש. חזרת אפוא השאלה: מדוע לא להסתפק באות אחד בלבד?

17. על מבנים כיאסטיים כמעצבים סיפור מקראי שלם, ראה: פ' פולק (לעיל, הערה 4), עמ' 115-120; 214-221. מ"מ בובר (לעיל, הערה 12, עמ' 197-198), ובעקבותיו ל"מ אסלינגר (לעיל, הערה 1, עמ' 321), הפנו את תשומת הלב לקשר בין הליכת שאול לרמה לבין חזרתו לביתו. ברם, הם השוו רק בין השיחה של שאול עם נערו לבין שלושת האותות. לדעתי, יש להשוות בין שתי השיחות של שאול, עם נערו ועם הנערות, לבין האותות, כפי שיוסבר להלן. על המבנה הסימטרי בסיפור זה הצביע גם ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1, עמ' 135), אך בצורה חלקית בלבד. מסקנתו מההתאמה בין חלקי הסיפור שונה לחלוטין ממשקנותיי להלן. מבנה הקבלה שונה לחלוטין הוצע על ידי פ' פולק (לעיל, הערה 1), עמ' 181-182.

18. פסוקים א-ב הם פסוקי אקספוזיציה, ולכן אינם נכללים במבנה הכללי של הסיפור.

19. עיכוב ראשון: רצונו של שאול לחזור הביתה "פן יחדל אבי מן האתנות ודאג לנו" (ט', ה). עיכוב שני: חוסר היכולת לבוא לאיש האלוהים "ותשורה אין להביא לאיש האלהים" (ט', ז). עיכוב שלישי: הפגישה עם הנערות היוצאות לשאוב מים (ט', יא).

סיפור משיחת שאול למלך (שמ"א ט"ז')

א, יד-טז: הצגת הפתרון, חזרה הביתה
יש גם צורך לגבות את המבנה הכיאסטי באנלוגיות לשוניות ובמוטיבים מקבילים, על מנת לבסס ולהוכיח את הטענה שמבנה זה נובע מהסיפור עצמו, בכוונת מכוון של המספר המקראי, ולא מדמיונו של הקורא.²⁰
היחס בין איברים א-א, ברור: המעגל שנפתח בהצגת הבעיה על אבדן האתונות, נסגר בבשורה המגיעה על מציאת האתונות:²¹

איבר א (י', יד-טז)	איבר א (ט', ג)
וְיִאמְרוּ... אֵלָיו וְאֵל נְעָרוֹ אֵן הִלְכְתֶם וְיִאמְרוּ וְיִאמְרוּ... אֵל שְׂאוּל בְּנֹו קַח נָא אֶתְךָ אֶת אֶחָד נִמְצְאוּ הָאֶתְנֹת	וְתִאבְדְּנָה הָאֶתְנֹת... וְיִאמְרוּ... אֵל שְׂאוּל בְּנֹו קַח נָא אֶתְךָ אֶת אֶחָד מִהַנְעָרִים וְקוּם לְךָ בְּקֶשׁ אֶת הָאֶתְנֹת

היחס בין איברים ב-ב, איננו מספרי בלבד, שלושה עיכובים מול שלוש פגישות, אלא בנוי על אנלוגיות לשוניות ברורות, המקשרות בין שלושת העיכובים לבין שלוש הפגישות:

איבר ב (י', ב-ג)	איבר ב (ט', ד-ד)
וְהִנֵּה נֹטֵשׁ אַבְיָךְ אֶת דְּבָרֵי הָאֶתְנֹת וְדָאָג לְכֶם...	פֹּן יַחְדָּל אַבִּי מִן הָאֶתְנֹת וְדָאָג לְנֹו...
עֲלִים אֵל הָאֱלֹהִים... וְנִתְּנוּ לְךָ שְׁתֵּי לֶחֶם וְלֶקְחָת מִיָּדָם	וּמָה נְבִיא לְאִישׁ כִּי הִלְחֶם אֶזֶל מְכַלִּינוּ וְתִשׁוּרָה אֵין לְהִבִּיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים... וְנִתְּתִי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
וַיְהִי כְּבִאָדָה שֵׁם הָעִיר וַפְּגַעְתָּ חֶבֶל נְבִיאִים יְרִידִים מִהַבְּמָה... וַיָּבֹאוּ שֵׁם הַגְּבָעָתָה	הִמָּה עֲלִים בְּמַעְלָה הָעִיר וְהִמָּה מְצָאוּ נְעוּרוֹת יְצֵאוֹת לְשֵׂאב מִים... וְהִמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר

20. "רק כאשר תבנית הגמלון [= הכיאסמוס] באה לידי ביטוי בפועל במרקם המלים ובהיצג המוטיבים, ניתן לומר, שהמספר עיצב את סיפורו על-פי תבנית זו" (פ' פולק, לעיל הערה 4, עמ' 214-215).

21. יש לשים לב לעובדה, ששואל אינו חוזר לבית אביו, שממנו יצא בתחילת הסיפור, אלא לבית דודו. נראה שהדוד משמש כדמות משנית מדובבת, שתפקידה לגרום לשואל לדבר. על דמויות משניות כדמויות מדובבות ראה: א' סימון (לעיל, הערה 7), עמ' 321. הדוד שואל "אן הלכתם" (י', יד), ומקבל תשובה חלקית, כאשר שואל מספר על האתונות אך אינו מספר על דבר המלוכה שבישר לו שמואל. מתוך תשובתו של שואל אנו למדים שוב על צניעותו וענוותנותו, קו אופי חשוב שלו. על צניעותו של שואל ראה: מ' גרסיאל (לעיל, הערה 6), עמ' 83; ר' פז (לעיל, הערה 15), עמ' 31. לעומת זאת, אילו היה שואל חוזר לבית אביו, לא הייתה נשאלת שאלה בסגנון "אן הלכתם", ולא היינו למדים על אופיו של שואל. בסגנון דומה הסבירו פ' מ'ק'רט (לעיל, הערה 1), עמ' 184 ול"מ אסלינגר (לעיל, הערה 1), עמ' 334-335, אך הדגישו יותר את כוח שמירת הסוד של שואל, ולא את צניעותו וענוותנותו. הסברים אחרים להופעתו הפתאומית של הדוד ראה ר"ק (י', יד); פ' פולק (לעיל, הערה 1), עמ' 195.

וְהָיָה שְׂמוֹאֵל יֵצֵא לְקִרְיָתָם לְעֹלוֹת הַבָּמָה וְהָיָה חֶבֶל נְבִיאִים לְקִרְיָתוֹ

נצביע על הקשר ההדוק בין העיכובים לבין האותות: בעיכוב הראשון חושש שאול שמא אביו דואג להם, ובאות הראשון מתברר לשאול שחששו היה מוצדק ואביו אכן דואג להם. בעיכוב השני אין לשאול לחם בדרכו לאיש האלוהים, ובאות השני מקבל שאול שתי לחם מאנשים שעולים אל האלוהים. בעיכוב השלישי מדבר שאול עם נערות שיוצאות מהעיר, ולאחר מכן נפגש עם שמואל שעולה לבמה, ובאות השלישי מגיע שאול לעיר ומדבר עם חבל נביאים שיורדים מהבמה. על משמעות ההקבלה בין שלושת העיכובים לבין שלושת האותות נעמוד להלן. גם היחס בין איברים ג-ג, מבוסס על הקבלות לשוניות, מעבר לקשר הברור בין צו ה' לשמואל, ובין קיום הצו על ידי שמואל:

<p>איבר ג (ט', טו' - כה - י', א) וַיֵּרְדוּ מִהַבְּמָה הָעִיר... הֲלוֹא כִּי מִשְׁחָךְ ה' עַל נְחֹלְתוֹ לְנָגִיד</p>	<p>איבר ג (ט', טו'-כא) וּמִשְׁחָתוֹ לְנָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל... עֲלֶה לְפָנַי הַבָּמָה</p>
---	---

במרכז המבנה הכיאסטי ניצב איבר ד, שבו מסופר על הסעודה בבמה, ב'כיכובו' של הטבח. פעמים רבות מצביע מבנה כיאסטי בסיפור המקראי על נקודת השיא או על נקודת המהפך, שנמצאת במרכז המבנה.²² נשוב אפוא ונתמה: מה חשיבותה של הסעודה בבמה, מה חשיבותו של הטבח, וכיצד הם תורמים להבנת המסר והרעיון של הסיפור?²³

ד. משמעות הסיפור

המפתח להבנה של המסר הסמוי שמצוי בסיפור חיפוש האתונות, טמון בהבנת היחס וההבדל בין החלק הראשון של הסיפור (העוסק בדרך לשמואל, לפני הסעודה בבמה), לבין החלק השני של הסיפור (העוסק בדרך הביתה, לאחר הסעודה בבמה). בחלק הראשון של הסיפור, כל האירועים העוברים על שאול נראים מקריים. הדרך לכיוון עירו של שמואל סובלת מעיכובים שונים ומשונים, ובכל שלב עשוי הכול להשתנות: שאול רוצה לחזור הביתה בגלל דאגת אביו, ואלמלא עקשנותו של הנער, אכן היו שניהם חוזרים. לולא היו שאול ונער ממש ליד עירו של הרואה, לא היה הנער מציע ללכת לרואה, ושוב, היו חוזרים הביתה. כמו כן, אילולא היה לנער רבע שקל כסף, היו השניים חוזרים הביתה, ולא היו הולכים להיפגש עם שמואל.

22. ראה: פ' פולק (לעיל, הערה 4), עמ' 38.
 23. על חשיבות הזבח בבמה מבחינה היסטורית, כמעמד של הכרזה על שאול כמלך, עמדו א' ברטל (לעיל, הערה 1), עמ' 51-53; מ' אילת (לעיל, הערה 5), עמ' 86-91. ברם, ענייננו במאמר זה אינו ההיבט ההיסטורי, אלא ההיבט הספרותי. בכל אופן יש להעיר, שבניגוד לדוגמות שהביאו החוקרים הנ"ל, בסיפורנו אין המלכה רשמית בפומבי של שאול במעמד הזבח!

סיפור משיחת שאול למלך (שמ"א ט'-י')

בנוסף, אילולא היו הנערות מספרות ששמואל נמצא בעיר, לא הייתה הפגישה יוצאת לפועל.

'במקרה' נמצאים שאול ונערו ליד עירו של הרואה. 'במקרה' הנער עקשן ובעל יזמה. 'במקרה' יש לנער רבע שקל כסף, ו'במקרה' שמואל נמצא בעיר, על פי עדות הנערות. 'במקרה' יוצא שמואל לקראתם ברגע שהם נכנסים לעיר - "המה באים בתוך העיר והנה שמואל יצא לקראתם לעלות הבמה" (ט', יד). ו'במקרה' שאול ניגש בשער בדיוק לשמואל - "ויגש שאול את שמואל בתוך השער ויאמר הגידה נא לי אי זה בית הראה" (ט', יח).

לעומת כל ה'מקרים' המתוארים בחלק הראשון, בחלק השני של הסיפור אין שום דבר הנתון ביד המקרה. הכול מתוכנן, הכול צפוי מראש והכול מסודר. שמואל מתווה תכנית מדויקת ומפורטת, מבשר מראש לשאול כל מה שיקרה לו בשלוש הפגישות, וכל מה שהוא אומר אכן מתקיים בשאול: "ויבאו כל האתות האלה ביום ההוא" (י', ט).

מובן שההבדל בין שני חלקי הסיפור הוא הבדל מדומה, למראית עין בלבד, כי אין 'מקרה' בסיפור המקראי. לא רק בחלק השני של הסיפור, אלא גם בחלקו הראשון הנראה מלא מקריות וצירופי מקרים סתמיים, הכול קבוע וידוע מראש. אלא שהסיפור בחלק הראשון מוצג מנקודת הראות האנושית של שאול, של הגיבור האנושי, שאינו רואה את המהלך המכוון מלמעלה. בעניין זה קיים פער בין ידיעותיו של הגיבור, לבין ידיעותיהם של הקוראים, המודעים כל הזמן, גם בחלק הראשון, לעובדה שאין כאן שום מקריות, שהרי ה' גילה מראש לשמואל ששאל בדרך לפגישה עמו (בפסוקים טו-טז): "וה' גלה את און שמואל יום אחד לפני בוא שאול לאמר. כעת מחר אשלח אליך איש מארץ בנימן ומשחתו לנגיד על עמי ישראל..."²⁴. על פי האמור לעיל, אנו מניחים שהדמויות המשניות בסיפור זה הן בעצם כלי משחק בידיו של הקב"ה, המכוונות את שאול לגורלו הקבוע והידוע מראש.²⁵

על פי זה יובן, מדוע הסעודה בבמה כה חשובה. כיצד מגלה שאול את מה שאנו הקוראים יודעים זה מכבר? מתי מבין שאול, שכל מה שנראה כצירוף מקרים, בעצם נקבע מראש? שאול מגלה זאת ב'עזרתו' של הטבח:

24. על האירוניה העלילתית, דהיינו מצב שבו הקורא יודע מה שהדמות בסיפור אינה יודעת, ראה: ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 3), עמ' 138-142.

25. על נקודה זו, כאחד המסרים של הסיפור, הצביעו גם פ' מק'רט (לעיל, הערה 1), עמ' 184-185, וש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1), עמ' 134, אך ללא כל ההוכחות שהבאתי בגוף המאמר.

וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל לְטֹבַח תִּנֶּה אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְךָ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׁים אֹתָהּ עִמָּךְ.²⁶ וַיֵּרָם הַטֹּבַח אֶת הַשּׁוֹק וְהֶעֱלִיהָ וַיִּשֶׂם לִפְנֵי שְׂאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנְּשָׂאָר שִׁים לִפְנֵיךָ אֲכַל כִּי לְמוֹעֵד שְׂמוּר לְךָ לֵאמֹר הָעֵם קָרָאתִי (ט', כג-כד).²⁷

כאשר שומע שואל את דבריו המפורשים של שמואל לטבח, להגיש את המנחה שהוכנה מראש עוד לפני ששואל החליט להיפגש עם שמואל, מתגלה לו שאין כאן מקריות, אלא חיכו לו מראש, וגם הכינו לו מנה מכובדת. שואל מתחיל להבין את הרמזים שרומז לו שמואל, ואכן מרגע זה והלאה אין הוא שואל שאלות נוספות, אלא משתף פעולה באופן מלא עם שמואל. זו הסיבה שבגללה ניצבים הסעודה והטבח במרכזו של המבנה הכיאסטי.

המסר שמועבר כאן לשואל הוא המסר המרכזי של הסיפור כולו - שום דבר איננו 'מקרי', אין 'צירופי מקרים', אלא הכול מכונן מלמעלה. מסר זה חשוב במיוחד למלך ראשון על ישראל, שצריך להבין שכל מעשיו חייבים להיות בהתאם לרצון ה', המועבר אליו על ידי הנביאים.²⁸

26. רש"י: "לפי שידע שמואל שיבא שואל אליו, צוה לתת [לו] מנה יפה לבד לצורכו". ראה גם ל"מ אסלינגר (לעיל, הערה 1), עמ' 314-315, הטוען ששמואל השתמש בטבח כדי לרמוז לשואל שהכול ידוע מראש.

27. פסוק כד קשה, ונחלקו המפרשים בהסברו. יש מסבירים ש"ויאמר" באמצע הפסוק מתייחס לטבח שמדבר עם שואל, ראה: אברבנאל. כמו כן יש מסבירים ש"לאמר העם קראתי" בהמשך הפסוק, מתייחס לשואל, שימלוך על ישראל ויקרא, דהיינו יגייס את העם, ראה: רלב"ג; מ"מ בובר (לעיל, הערה 12), עמ' 195. לדעתי גם "ויאמר" וגם "לאמר העם קראתי" בפסוק זה מתייחסים לדברי שמואל, לא לדברי הטבח או שואל. שמואל אומר לשואל שהמנה הוכנה לו מראש על ידי שמואל, למועד שבו נאספים הקרואים ("העם קראתי", והשווה לפסוק יג: "כי לא יאכל העם עד באו... אחרי כן יאכלו הקראים"). וראה רש"י, רד"ק, ר"ק, מ"צ סגל (לעיל, הערה 1), עמ' עב. על פי הסבר זה, מבהיר שמואל לשואל שהוא ציפה לו מראש.

28. ברצוני להדגיש, שרעיון זה איננו סותר את רעיון הבחירה החופשית. גם מלך יכול לבחור לחטוא ולא לקיים את דברי ה' והנביאים. ברם, מלך כזה יודח מתפקידו ולא יוכל להיות מלך על עם ישראל. שואל הבין את המסר הזה בצורה עקיפה, כאשר שמע את דברי שמואל לטבח. הדברים מפורשים יותר בסוף דברי שמואל לשואל בחלק השני: "עשה לך אשר תמצא ידך כי האלהים עמך... והודעת לך את אשר תעשה" (י', ז-ח). דברי שמואל סותרים לכאורה מניה וביה: האם שואל יעשה מה שברצונו, או שמא עליו להישמע לדברי הנביא? הסתירה לכאורה בתוך דברי שמואל מכילה את המסר החשוב למלך ישראל: ה' נמצא עם המלך בתנאי שהמלך מבין את מקומו, ומקיים את רצון ה' הנמסר על ידי הנביא. מלך ישראל ידע את מקומו, כאשר יבין ששום דבר אינו מקרי אלא הכול מכונן על ידי הקב"ה. כידוע זה היה בסיס חטאיו של שואל. שואל לא קיים את דברי שמואל, ולא חיכה לו בגלגל (י"ג, ח-יד). כמו כן שואל לא קיים את דבר הנביא, ולא הכרית את כל עמלק (ט"ו, ט-יא). בגלל חטאים אלו, שבסיסם סירוב לקיים את דברי ה' והנביא, הודח שואל ממלכותו. הצעות אחרות לפתרון הסתירה בין שני הכתובים ראה אצל רד"ק (י', ח); מ"צ סגל (לעיל, הערה 1), עמ' עו, וכן ראה

ה. פתרון הבעיות

על פי הנאמר לעיל נפתרות כל הבעיות שהועלו בתחילת המאמר. הסיפור בהחלט איננו בעל אופי אגדתי, אלא מעביר מסר חשוב ורציני, והדמויות המשניות הרבות משרתות את המסר של הסיפור. הנער המכוון את שאול להגיע לרואה הוא אכן נער יוצא דופן בסיפור המקראי. הוא כלי משחק בידי הקב"ה על מנת לגרום לפגישה הגורלית בין שמואל לשאול. הצגת שמואל כ'רואה' או כ'איש אלוהים' שאינו ידוע במיוחד, שזקוק למתנות על מנת לקבל קהל, הצגה זו נדרשת על מנת לאפשר את העיכובים בדרכו של שאול, ולהדגיש את 'צירוף המקרים' המפתיע במפגש בין שאול לשמואל.²⁹ הנערות המדברות באריכות, מעכבות את שאול רגע או שניים, בלי ידיעתן כמובן, ובכך הן גורמות ששאול ייכנס לעיר בדיוק ברגע שבו שמואל יצא מהעיר.³⁰ כפי שהנער הביא את שאול למקום הנכון, כך הנערות הביאו אותו בזמן הנכון.³¹ דמותו היחידאית של הטבח מוצבת בכוונה תחילה במרכזו של הסיפור, כיוון שבעזרת הטבח מתברר לשאול המסר החשוב, הידוע כבר לקוראים, שכל מה שאירע לו, לא במקרה אירע, אלא בכוונת מכוון. שלושת האותות בחלק השני של הסיפור מכוונים כלפי שלושת העיכובים בחלק הראשון של הסיפור, כדי ליצור הקבלה בין החלק שנראה מקרי לבין החלק שבו ברור כי הכול מתוכנן מראש. ללמדנו שגם מה שנראה לצופה אנושי כ'מקרי', בעצם מכוון מלמעלה.

ו. המילה המנחה: השורש מצ"א

פעמים רבות מסייעת מילה מנחה לחשיפה של מסר סמוי בסיפורים המקראיים.³² גם בסיפור חיפוש האתונות משולבת מילה מנחה, שלדעתי מעבירה אף היא את המסר שהוצג בשורות שלעיל.

כוונתנו לשורש המנחה מצ"א.³³ שאול יוצא למצוא אתונות, אך את האתונות

להלן, הערה 34. מסקנתו של מ"מ בובר (לעיל, הערה 12, עמ' 201-202), בעקבות החוקרים, שפסוק ח הוא תוספת מאוחרת, מחטיאה את המסר החשוב שמצוי ביחס בין פסוקים אלו. 29. לו היה שאול מכיר את שמואל, הוא לא היה מעלה בדעתו שצריך להציע לו תשורה. כמו כן הוא לא היה נצרך לנערות כדי למצוא את שמואל, וכאשר היה רואה את שמואל היה ניגש אליו ישירות ולא נתקל בו 'במקרה'. גם מ"מ בובר (לעיל, הערה 12) ול"מ אסלינגר (לעיל, הערה 1, עמ' 291), סוברים שהמקרא מסתיר בכוונה תחילה את זהותו של שמואל ואת פרסומו, על מנת למנוע משאול גילוי מוקדם, אך אינם מפתחים את הרעיון בכיוון שהוצע למעלה.

30. הדברים האלה מתאימים לעיקרון שטבע ר' יוחנן (ראה לעיל, הערה 12), גם אם אינם הולכים במדויק אחר תוכן דבריו.

31. על כך ראה: ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1), עמ' 135.

32. ראה: מ"מ בובר (לעיל, הערה 12), עמ' 284.

33. על הפועל מצ"א כפועל מנחה בסיפור זה, עמד גם ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1), עמ'

לא מצא:

...וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ שְׁלֹשָׁה וְלֹא מָצָאוּ וַיַּעֲבְרוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָלִים וְאִין וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ (ט', ד).

לעומת זאת מוצא שאול דברים רבים אחרים שכלל לא נשלח לחפשם:

הִנֵּה נִמְצָא בְיַדִּי רִבְעֵי שְׁקָל כֶּסֶף
וְהִמָּה מָצָאוּ נְעֻרוֹת יִצְאוֹת לְשָׂאֵב מַיִם
כְּבָאֲכֶם הָעִיר כִּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ... כִּי אֹתוֹ כְּהַיּוֹם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ [= את שמואל] (ט', יג).
וּמְצָאתָ שְׁנֵי אַנְשִׁים עִם קְבֵרַת רְחֵל
וּמְצָאוּךָ שָׁם שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים עֲלִים אֶל הָאֱלֹהִים (י', ב).
(ט', ג).

והאתונות נמצאו מעצמן, לא על ידי שאול:

אֶל תִּשֶׁם אֶת לִבְךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ (ט', כ; וראה י', ב, טז).

המסקנה הנובעת מהמעקב אחרי השורש מצ"א היא, שהאדם יכול לצאת לחפש משהו אחד, אך הוא ימצא לאו דווקא את מה שהוא מחפש, אלא את מה שה' רוצה שהוא ימצא. שאול לא מצא את האתונות, אך מצא רבע שקל כסף, מצא נערות, מצא את שמואל, מצא שני אנשים, ונמצא על ידי שלושה אנשים. כל אלו דמויות ודברים שהוליכו אותו במסלול לייעוד שבחר לו ה', להמלכה. אזכור אחרון של הפועל מצ"א מופיע כחלק מביטוי מטפורי, בסוף דברי שמואל לשאול:

עֲשֵׂה לְךָ אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ (י', ז).

כאשר יבין שאול שהוא מוצא את מה שה' רוצה ולא דווקא את מה שהוא מחפש, תהיה לו היכולת לקבל את הסמכות העליונה ולנהוג כמלך, כאשר הוא יודע שה' לצדו.³⁴

ז. סיכום

לסיכום ניתן לומר, שמטרת הסיפור אינה מתמצית ברצון לתאר כיצד עלה שאול לגדולה ונמשח למלך. המסר הסמוי הטמון בסיפור - הנובע מהמבנה הכיאסטי של הפרשה, מעיצוב הדמות הראשית והדמויות המשניות הרבות הסובבות אותה,

136-137. ברם, המסקנות שלו ממילה זו שונות ממשקנותיי המוצגות למעלה.
34. רוב הפרשנים מבינים את הפסוק כפשוטו, כדברי רד"ק: "כלומר כל מה שתמצא לעשות עשה"; וראה גם ר"ק. הפרשנים שאינם מפרשים כך, עושים זאת מתוך רצון לתרץ את הסתירה בין פסוק זה לבין פסוק ח (ראה לעיל, הערה 28). לדוגמה, יונתן תרגם: "אתקין לך מני מלכותא", ובעקבותיו הלך רש"י. ש' בר-אפרת (לעיל, הערה 1), עמ' 145 וא' אלטר (לעיל, הערה 12), עמ' 55, מסבירים: "ככל שתוכל".

סיפור משיחת שאול למלך (שמ"א ט'-י')

ומהמילה המנחה המרכזית - הוא, שמלך ישראל לא נבחר בצורה מקרית, אלא בחירתו מכוונת על ידי הקב"ה. מסר זה חשוב כמובן לקורא, אך מהלך הסיפור מוכיח, שגם הגיבור הראשי עצמו, שאול, לומד את המסר הזה תוך כדי האירועים.